

Sygn. akt III AUa 264/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Czyżak SSO del. Monika Popielińska
Protokolant:	sekretarz sądowy Angelika Czaban

po rozpoznaniu w dniu 4 lipca 2019 r. w Gdańsku

sprawy M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 27 listopada 2018 r., sygn. akt VII U 1820/18

- I. zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje M. W. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 16 lutego 2018 roku;
- II. stwierdza odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji;
- III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz M. W. kwotę 450,00 (czteryście pięćdziesiąt 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek SSO del. Monika Popielińska

Sygn. akt III AUa 264/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 20 marca 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej M. W. prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona M. W., wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 27 listopada 2018 r. oddalił odwołanie, sygn. akt VII U 1820/18.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczona M. W. urodziła się (...), przy czym w dniu (...) r. ukończyła wiek 55 lat.

W okresie od 1 września 1981 r. do 30 lipca 1983 r. ubezpieczona była zatrudniona w Miejskim Zespole (...) w M. – Przedszkole nr (...) na stanowisku woźna oddziałowa.

W okresie od 8 sierpnia 1983 r. do 28 lutego 2010 r. ubezpieczona była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. w M., w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku odbieracz-pakowacz. Stosunek pracy został rozwiązany przez pracownika bez wypowiedzenia z winy pracodawcy na podstawie art. 55 § 1¹ k.p.

Od 1 marca 2010 r. ubezpieczona była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. w M. w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku odbieracz-pakowacz, za wynagrodzeniem 2.400 zł miesięcznie.

Aneks z 1 czerwca 2010 r., zawartym do umowy z 1 marca 2010 r., zmieniono postanowienia ww. w ten sposób iż ustalono, że umowa o pracę zawarta jest na czas nieokreślony.

Ubezpieczona pracę świadczyła do września 2011 r. Później przychodziła wykonywać czynności porządkowe i portierskie.

Syndyk ze względów bezpieczeństwa zamknął wejście do zakładu w 2013 r. Pracownicy nadal stawiali się w zakładzie i podpisywali listy obecności. Pracownicy nie otrzymali oświadczeń o rozwiązaniu umów o pracę, ani świadectw pracy.

29 listopada 2016 r. (...) sp. z o.o. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

Ubezpieczona nie otrzymywała wynagrodzenia za czas gotowości do świadczenia pracy.

6 grudnia 2017 r. ubezpieczona złożyła oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z winy pracodawcy z powodu niedopuszczenia do świadczenia pracy zgodnie z zawartą umową oraz niewypłacenia należnego wynagrodzenia.

Kolejnymi wyrokami, poczynawszy od 15 lutego 2012 r. do 24 marca 2015 r. sąd pracy zasądzał od (...) Sp. z o.o. na rzecz M. W. wynagrodzenie za pracę wraz z ustawowymi odsetkami. Ubezpieczonej nie udało się wyegzekwować zasądzonych kwot.

29 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w M. Wydział IV Pracy odrzucił pozwy M. W. przeciwko (...) Sp. z o.o. w sprawie prowadzonej pod sygnaturą (...), w której ubezpieczona domagała się zasądzenia wynagrodzenia za pracę od pozwanej spółki, z uwagi na wykreślenie spółki z rejestru 29 listopada 2016 r.

Postanowieniem z 13 kwietnia 2017 r. w sprawie sygn. akt (...) upr Sąd Rejonowy w M. odrzucił pozew ubezpieczonej o wynagrodzenie i wydanie świadectwa pracy, z uwagi na wykreślenie spółki z rejestru 29 listopada 2016 r.

Ubezpieczona zarejestrowała się w Powiatowym Urzędzie Pracy w M.

19 grudnia 2016 r. i nadal jest w tym urzędzie zarejestrowana. Decyzją z 19 grudnia 2016 r. została uznana za bezrobotną i odmówiono jej prawa do zasiłku.

21 marca 2017 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Decyzją nr (...) z 26 kwietnia 2017 r. Starosta (...) odmówił przyznania M. W. prawa do zasiłku dla bezrobotnych od 21 marca 2017 r., gdyż nie legitymowała się okresem uprawniającym do zasiłku wyszczególnionym w art. 71 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Wskazano, iż nie przedłożyła dokumentów potwierdzających trwanie i ustanie stosunku pracy zawartego w 1 marca 2010 r. z (...) sp. z o.o. Sąd Rejonowy w M. Wydział IV Pracy w sprawie prowadzonej pod sygnaturą (...) nie ustalił istnienia stosunku pracy i nie wydał orzeczenia nakładającego na pracodawcę obowiązek wydania świadectwa pracy, jak również nie zasądził wynagrodzenia za pracę, gdyż wszczęta w tym przedmiocie sprawa sądowa zakończyła się odrzuceniem pozwu z uwagi na nieistnienie pracodawcy. Decyzją z 19 maja 2017 r. Wojewoda (...) orzekł o utrzymaniu w mocy zaskarżonej decyzji Starosty Powiatu (...) z 26 kwietnia 2017 r. odmawiającej przyznania M. W. prawa do zasiłku dla bezrobotnych od 21 marca 2017 r. Wyrokiem z 7 września 2017 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w G., w sprawie prowadzonej pod sygn. akt (...), uchylił decyzję Wojewody (...) z 19 maja 2017 r. i poprzedzając ją decyzję Starosty Powiatu (...) nr (...) z 26 kwietnia 2017 r. W uzasadnieniu powyższego wyroku wskazano, iż z dokumentów wynika, że ubezpieczona pozostawała

w stosunku pracy do czasu wykreślenia spółki z rejestru. Decyzją nr (...) z 30 listopada 2017 r. Starosta (...) orzekł o przyznaniu M. W. prawa do zasiłku dla bezrobotnych od 21 marca 2017 r. w wysokości 997,40 zł miesięcznie w okresie pierwszych 90 dni pobierania prawa do zasiłku oraz 783, 20 zł miesięcznie w okresie kolejnych dni posiadania prawa do zasiłku.

Ubezpieczona w okresie od 21 marca 2017 r. do 20 marca 2018 r. pobierała zasiłek. 21 września 2017 r. upłynął 180 dzień pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

5 grudnia 2017 r. ubezpieczona otrzymała wyrównanie zasiłku dla bezrobotnych za okres od marca 2017 r. do listopada 2017 r.

W okresie zarejestrowania w PUP nie odmówiła przyjęcia propozycji pracy.

7 kwietnia 2017 r. ubezpieczona złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Decyzją z 28 kwietnia 2017 r. pozwany odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego. Wyrokiem z 27 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w G., w sprawie prowadzonej pod sygn. akt (...), oddalił odwołanie ubezpieczonej od powyższej decyzji, z powodu jej wydania przed upływem 180 dnia pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

15 lutego 2018 r. ubezpieczona złożyła kolejny wniosek o świadczenie przedemerytalne wraz z zaświadczeniami z Powiatowego Urzędu Pracy w M.

z 12 lutego 2018 r. Zaskarżoną decyzją z 20 marca 2018 r. pozwany odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego. Pozwany pierwotnie uznał okres składkowy i nieskładkowy ubezpieczonej wynoszący łącznie 30 lat, 3 miesiące i 25 dni. Z uwagi na brak świadectwa pracy pozwany uwzględnił zatrudnienie ubezpieczonej w (...)

Sp. z o.o. do 31 stycznia 2012 r., bowiem z konta ubezpieczonej wynika, że ostatni raport RCA został złożony w styczniu 2012 r., a M. W. nie została wyrejestrowana

z ubezpieczeń. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji pozwany ostatecznie wskazał,

iż zakładając, że ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu do 31 października 2014 r.,

tj. do momentu, za który Sąd Rejonowy w M. zasądził na jej rzecz wynagrodzenie, udowodniłaby staż pracy wynoszący 32 lata, 8 miesięcy i 25 dni.

Sąd Okręgowy ustalił, że do dnia wykreślenia (...) Sp. z o.o. z Krajowego Rejestru Sądowego, tj. do 29 listopada 2016 r., okres składkowy i nieskładkowy ubezpieczonej wynosi łącznie 34 lata, 9 miesięcy i 24 dni – po doliczeniu okresu od 1 listopada 2014 r. do 29 listopada 2016 r., tj. 2 lata i 29 dni.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy wstępnie wskazał, że postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wszczynane jest wskutek odwołania wniesionego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma więc ono charakter odwoławczy, kontrolny. Jego przedmiotem jest ocena zgodności z prawem decyzji wydanej przez organ rentowy. Badanie legalności decyzji następuje przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 września 2017 r. III AUa 483/17).

Wobec powyższego, rzeczą Sądu była ocena spełnienia przez ubezpieczoną warunków przyznania świadczenia na datę wydania zaskarżonej decyzji, czyli na dzień 20 marca 2018 r.

Jak stanowi art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 170 ze zm.) dalej: „u.ś.p.”, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje kobiecie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy

lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat.

Sąd I instancji stwierdził, że wobec ubezpieczonej powyższy przepis nie mógł mieć zastosowania, gdyż wiek 55 lat osiągnęła (...), a zatem po wydaniu zaskarżonej decyzji. Na dzień wydania zaskarżonej decyzji, tj. 20 marca 2018 r., nie spełniała przesłanki wieku 55 lat.

Należało zatem rozważyć spełnienie przesłanek, o jakich mowa w przepisie art. 2

ust. 1 pkt 5 u.ś.p., który stanowi, iż świadczenie przedemerytalne przysługuje kobiecie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat.

Na mocy art. 2 ust. 3 u.ś.p. świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 180 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych,

o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Z kolei zgodnie z art. 7 ust. 1 i 3 u.ś.p. prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami uzasadniającymi prawo do świadczenia przedemerytalnego, w tym decyzję o utracie prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub informację o upływie sześciu miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w art. 2 ust. 3, jak również dowody wymagane do ustalenia prawa do emerytury oraz jej wysokości, określone przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że powyższe przepisy wskazują na dwie grupy przesłanek koniecznych do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego (ustawodawca w obu przypadkach używa pojęcia „przysługuje”). Pierwsza, oznaczona w treści art. 2 ust. 1 pkt. 5 u.ś.p., odnosi się do sytuacji oznaczającej utratę zatrudnienia, w której osoba do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w rozumieniu przepisów

o promocji zatrudnienia, posiada u tegoż pracodawcy staż pracy nie krótszy niż 6 miesięcy oraz posiada okres uprawniający do emerytury. Druga grupa przesłanek dotyczy sytuacji bezpośrednio poprzedzającej złożenie wniosku i łączy się ze statusem osoby bezrobotnej. Warunki określone w art. 2 ust. 1 pkt 5 i ust 3 u.ś.p. muszą być spełnione łącznie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 17 sierpnia 2017 r. III AUa 660/16, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 lutego 2017 r. III AUa 725/17).

Sąd I instancji wskazał, że analiza omawianych norm wskazuje zatem, iż prawo do świadczenia przedemerytalnego uwarunkowane jest zachowaniem określonej sekwencji zdarzeń. Przepisy ustawy o świadczeniach przedemerytalnych ustanawiają obowiązek spełnienia szeregu, następujących po sobie, warunków. W pierwszym rzędzie osoba ubiegająca się o to świadczenie musi zrealizować wymagania określone, między innymi w art. 2 ust. 1 pkt. 5 u.ś.p.

Jednakże, nawet jeśli wnioskodawca spełnia powyższe warunki, to nie nabywa prawa do świadczenia, zanim nie wypełni obowiązku określonego w art. 2 ust. 3 u.ś.p. Świadczenie przysługuje mu bowiem dopiero po upływie liczącego co najmniej 180 dni okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych i tylko wówczas, gdy nadal jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna; nie odmówił przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wreszcie złożył wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Sąd Okręgowy przypomniał, że jak wynika z ustaleń stanu faktycznego w niniejszej sprawie, decyzją z 30 listopada 2017 r. Starosta (...) orzekł o przyznaniu ubezpieczonej M. W. prawa do zasiłku dla bezrobotnych od 21 marca 2017 r. W dniu

21 września 2017 r. upłynął 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Ubezpieczona, jak wynika z zaświadczenia z 12 lutego 2018 r., jest nadal zarejestrowana

w Powiatowym Urzędzie Pracy w M. jako bezrobotna oraz nie odmówiła przyjęcia odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Nadto, 15 lutego 2018 roku złożyła wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego, a zatem w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180-dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych – 12 lutego 2018 r.

Ubezpieczona spełnia przesłanki, o których mowa w art. 2 ust. 3 u.ś.p.

W tej sytuacji Sąd I instancji uznał, że należy przejść do zbadania spełnienia przez ubezpieczoną przesłanki posiadania wymaganego stażu ubezpieczeniowego i sposobu ustania zatrudnienia w (...) Sp. z o.o., zgodnie z cytowanym powyżej art. 2 ust. 1 pkt 5 u.ś.p., stanowiącym, iż świadczenie przedemerytalne przysługuje kobiecie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat.

Definicja legalna „przyczyn dotyczących zakładu pracy” została uregulowana w art. 2 ust. 1 pkt 29 lit. a-d ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2016 roku, poz. 645 ze zm.), gdzie wskazano, iż ilekroć jest mowa

o przyczynach dotyczących zakładu pracy oznacza to:

a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, ze zm.), w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,

b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,

c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego

w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,

d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 11 ustawy z dnia

26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona pozostawała w stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. do dnia wykreślenia (...) Sp. z o.o. w M. z Krajowego Rejestru Sądowego, tj. do 29 listopada 2016 r. Sąd podał, że w tym zakresie związany był ustaleniami poczynionymi przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. w sprawie

o sygn. (...) (art. 365 § 1 k.p.c.). Wojewódzki Sąd Administracyjny w G.

w treści uzasadnienia wyroku z 7 września 2017 r. wskazał, iż ubezpieczona w toku sprawy administracyjnej mogła wszelkimi dowodami wykazywać okres zatrudnienia, tym bardziej,

że z powodów przez siebie niezawinionych nie mogła uzyskać świadectwa pracy; z akt tej sprawy wynika, że podejmowała starania, by uzyskać zarówno świadectwo pracy,

jak i wynagrodzenie od (...) Sp. z o.o. w M.; jej starania o uzyskanie wyroku zasądzającego wynagrodzenie na jej rzecz i wydanie świadectwa pracy nie zakończyły się zgodnie z jej oczekiwaniami, bowiem spółka została wykreślona z rejestru.

Z dokumentów znajdujących się w aktach administracyjnych, którymi dysponowały organy wynika, że ubezpieczona pozostawała w stosunku pracy do czasu wykreślenia spółki

z rejestru; niemożliwe było natomiast, by stosunek pracy ubezpieczonej ustał na skutek wypowiedzenia przez nią umowy o pracę, bowiem pracodawca w dniu złożenia przez nią oświadczenia – 6 grudnia 2016 r. – nie figurował już w rejestrze.

Z powyższych przyczyn oraz z uwagi na niedopuszczalność poczynienia ustaleń odrębnych od tych dokonanych przez inny sąd w rozumieniu art. 365 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w Gdańsku uznał, że rozwiązanie stosunku pracy ubezpieczonej z (...) Sp. z o.o. w M. nastąpiło z dniem 29 listopada 2016 r., tj. z dniem wykreślenia tej spółki z Krajowego Rejestru Sądowego.

Z tych też powodów Sąd Okręgowy uznał, że do ustalonego ostatecznie

przez pozwany organ okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 32 lata, 8 miesięcy i 25 dni – jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, przy założeniu, że ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu do 31 października 2014 r., tj. do momentu, za który Sąd Rejonowy w M. zasądził na jej rzecz wynagrodzenie – należało doliczyć okres od 1 listopada 2014 r. do 29 listopada 2016 r., tj. 2 lata i 29 dni, uzyskując sumę 34 lat, 9 miesięcy i 24 dni.

Jednocześnie, wobec ustalenia okresu świadczenia przez ubezpieczoną pracy, Sąd

I instancji uznał, że przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w G. udowodniła ona także ostateczny dzień rozwiązania stosunku pracy, co należało odnieść również

do niniejszego postępowania - zastępując w tym zakresie treść świadectwa pracy. Należało również uznać, że stosunek pracy ubezpieczonej został rozwiązany z przyczyn nie dotyczących ubezpieczonej jako pracownika.

Sąd Okręgowy stwierdził jednak, że po doliczeniu okresu od 1 listopada 2014 r.

do 29 listopada 2016 r., ubezpieczona nadal nie spełnia przesłanki 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 u.ś.p. Ubezpieczona nie spełnia zatem wszystkich przesłanek, od których łącznego zaistnienia przepis art. 2 ustawy

z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych uzależnia przyznanie świadczenia przedemerytalnego. W ocenie Sądu I instancji zaskarżona decyzja organu rentowego jest zasadna i zgodna z prawem.

Mając wskazane okoliczności na względzie, Sąd Okręgowy, na mocy przepisu art. 2 ust. 1 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych

w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w wyroku – oddalając odwołanie ubezpieczonej jako bezzasadne.

Apelację od wyroku wywiodła ubezpieczona, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj. art. 231, art. 232 i 233 k.p.c. poprzez nierozważenie

w sposób bezstronny oraz wszechstronny całego materiału dowodowego i przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów skutkujące błędem w ustaleniach faktycznych

i niewłaściwym uznaniem, że odwołująca nie spełnia warunków do przyznania świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, tj. nie spełnia przesłanki 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych, pomimo iż zgodnie z przedstawionymi dokumentami, aktami organu rentowego, jak również pomimo wskazanych okresów M. W. do dnia 29 listopada 2016 r. posiadała okres 35 lat, 2 miesiące oraz 20 dni.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty ubezpieczona wniosła o zmianę w całości zaskarżonego wyroku poprzez zmianę decyzji i przyznanie świadczenia przedemerytalnego odwołującej się; zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania za I instancję i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa wg norm przepisanych za II instancję. Ewentualnie, na wypadek uznania przez Sąd, że zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości lub, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy oraz na wypadek nie uwzględnienia wniosku z pkt 1 - o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni zasługuje na uwzględnienie w sposób skutkujący zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem M. W. prawa do świadczenia przedemerytalnego od 16 lutego 2018 r.

Przedmiotem niniejszej sprawy była ocena prawidłowości stanowiska organu rentowego o odmowie przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego

w oparciu o przepisy ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 2148 ze zm.)

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Powyższe nie dotyczy jedynie błędu, mającego w istocie charakter matematyczny, jaki Sąd I instancji popełnił sumując okresy składkowe i nieskładkowe ubezpieczonej, co skutkowało nieuzasadnionym oddaleniem odwołania wnioskodawczyni, spełniającej przesłanki ustalenia jej prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W kontekście powyższego należy podkreślić, że prawidłowe rozstrzygnięcie każdej sprawy uzależnione jest od spełnienia przez Sąd orzekający dwóch naczelných obowiązków procesowych, tj. przeprowadzenia postępowania dowodowego w sposób określony przepisami kodeksu postępowania cywilnego oraz dokonania wszechstronnej

oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Rozstrzygnięcie to winno również znajdować oparcie w przepisach prawa materialnego adekwatnych do poczynionych ustaleń faktycznych. Kontrola instancyjna zaskarżonego orzeczenia ma natomiast na celu ustalenie, czy w sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sąd pierwszej instancji sprostał tym wymogom. Istotą postępowania apelacyjnego jest zbadanie zasadności zarzutów skierowanych przeciwko orzeczeniu sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy orzeka jednak w oparciu o całokształt zgromadzonego materiału dowodowego, dokonując na nowo jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji dowodów. Jako Sąd merytoryczny, bazując na tym samym materiale dowodowym, co Sąd pierwszej instancji, Sąd odwoławczy może czynić własne, odmienne ustalenia, może również, na podstawie art. 382 in fine k.p.c. przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe. Sąd drugiej instancji jako sąd nie tylko odwoławczy, lecz także merytoryczny, nie może poprzestać na zbadaniu zarzutów apelacyjnych. Powinien poczynić własne ustalenia i samodzielnie ocenić je z punktu widzenia prawa materialnego (zob. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124).

Sąd I instancji poprawnie ustalił fakty dotyczące przebiegu zatrudnienia ubezpieczonej, w tym w szczególności okoliczności rozwiązania stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. Trafne jest - istotne dla rozstrzygnięcia sprawy ustalenie - iż M. W. pozostawała w stosunku pracy z (...) Sp. z o.o. do dnia wykreślenia spółki z Krajowego Rejestru Sądowego, tj. do 29 listopada 2016 r. Prawidłowe są również ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące uzyskania przez wnioskodawczynię statusu osoby bezrobotnej oraz prawa do zasiłku z tego tytułu.

Nie było sporu co do tego, że do dnia 31 stycznia 2012 r. ubezpieczona legitymowała się okresami składkowymi i nieskładkowymi wynoszącymi 30 lat, 3 miesiące i 25 dni. Sąd Okręgowy błędnie jednak ustalił, że do dnia wykreślenia (...) Sp. z o.o.

z Krajowego Rejestru Sądowego suma tych okresów wynosiła 34 lata, 9 miesięcy i 24 dni. Sąd Okręgowy doliczył bowiem okres 2 lat i 29 dni - począwszy od 1 listopada 2014 r., zamiast - prawidłowo - okres 4 lat, 9 miesięcy i 29 dni - począwszy od 1 lutego 2012 r. Prawidłowe obliczenie sumy okresów składkowych i nieskładkowych wnioskodawczyni daje sumę 35 lat, 1 miesiąca i 24 dni.

Wobec powyższego stwierdzić należy, że M. W. spełnia przesłanki prawa do świadczenia przedemerytalnego, tak z art. 2 ust. 1 pkt. 5, jak i z art. 2 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

Stosownie do art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 35 lat dla kobiet i 40 lat dla mężczyzn. Jak stanowi art. 2 pkt. 29 lit. b) ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (j.t. Dz. U.

z 2018 r., poz. 1265 ze zm.) przez przyczynę dotyczącą zakładu pracy należy rozumieć rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych.

Przepis art. 2 ust. 1 pkt. 6 ustawy stanowi natomiast, że prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego, z powodu likwidacji pracodawcy

lub niewypłacalności pracodawcy, w rozumieniu przepisów o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, u której była zatrudniona

lub pozostawała w stosunku służbowym przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiadała okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 34 lata dla kobiet i 39 lat dla mężczyzn.

Likwidacja pracodawcy jest pojęciem prawnym niezdefiniowanym w ustawie

o świadczeniach przedemerytalnych. Sięgając jednak pomocniczo do orzecznictwa dotyczącego pojęcia "likwidacji pracodawcy" na gruncie art. 41¹ k.p. można stwierdzić, że skutkiem likwidacji pracodawcy w znaczeniu przedmiotowym jest jego unicestwienie, zaś w znaczeniu podmiotowym - zakończenie jego bytu prawnego, co oznacza, że przestaje istnieć podmiot, który mógłby dokonywać czynności prawnych wobec pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2008 r., II PK 44/08, OSNP 2010/5-6/58). W uzasadnieniu do wyroku z dnia 10 września 1998 r. (I PKN 310/98, OSNAPiUS 1999, Nr 19, poz. 614) Sąd Najwyższy uznał, że likwidacja pracodawcy z istoty rzeczy dotyczy utraty przez niego bytu prawnego i wobec tego zawsze jest likwidacją "w całości" (całego podmiotu prawnego); nie ma częściowej likwidacji podmiotu prawnego (podmiot ten istnieje albo nie). Jest to jednocześnie likwidacja stała i faktyczna, gdyż zlikwidowany pracodawca przestaje istnieć jako jednostka organizacyjna zatrudniająca pracowników. "Likwidacja" z art. 41¹ k.p. dotyczy zatem pracodawcy, a więc jednostki organizacyjnej zatrudniającej pracowników (art. 3 k.p.), to jest jednego z podmiotów (strony) stosunku pracy. Nie odnosi się ona natomiast do zakładu pracy (w znaczeniu przedmiotowym), a to oznacza, iż w przepisie tym idzie o prawne "zlikwidowanie" (utrata bytu prawnego) danego pracodawcy (jako jednostki organizacyjnej zatrudniającej w sensie "prawnym" pracowników) nie zaś o likwidację zakładu pracy (placówek zatrudnienia), który on prowadzi. Aby mówić o likwidacji pracodawcy w rozumieniu art. 41¹ § 1 k.p., działaniom formalno-prawnym zmierzającym do zniesienia bytu prawnego pracodawcy (np. wykreślenie z rejestru działalności gospodarczej, wykreślenie z KRS) musi towarzyszyć całkowite faktyczne unieruchomienie działalności prowadzonej przez pracodawcę.

Okoliczności faktyczne ustalone trafnie przez Sąd I instancji odpowiadają tak rozumianej likwidacji pracodawcy. Niesporne jest, że (...) Sp. z o.o. została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego 29 listopada 2016 r. Już wcześniej, co najmniej od 2013 r. spółka nie prowadziła działalności produkcyjnej, syndyk zamknął wejście do zakładu, a pracownicy stawiali się w zakładzie pracy jedynie, żeby podpisać listę obecności. Nie ulega zatem wątpliwości, że ustalenie likwidacji pracodawcy w realiach rozpoznawanej sprawy odpowiada rzeczywistości stanowi rzeczy. Pozwala to zastosować do sytuacji ubezpieczonej oba wyżej wskazane przypadki wyliczone w art. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Do dnia rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy o promocji zatrudnienia, tj. z powodu likwidacji pracodawcy, ubezpieczona legitymuje się 35 latami, 1 miesiącem i 24 dniami okresów składkowych i nieskładkowych (art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy). Do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rozwiązanie stosunku pracy z powodu likwidacji pracodawcy, tj. do 31 grudnia 2015 r. ubezpieczona posiadała natomiast co najmniej 34 lata okresów składkowych i nieskładkowych (art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy).

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i przyznał M. W. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 16 lutego 2018 r., jak w pkt. 1 wyroku.

W pkt. 2 wyroku Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. W niniejszej sprawie pozwany dysponował wystarczającym materiałem dowodowym pozwalającym na ustalenie prawa wnioskodawczyni do żądanego świadczenia, co jednoznacznie potwierdza znajdujący się

w aktach organu jeden z wariantów raportu ustalenia uprawnień do świadczenia (nienumerowana karta), z którego wynika suma okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonej zgodna z ustaloną przez Sąd Apelacyjny, tj. 35 lat, 1 miesiąc i 24 dni.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w pkt. 3 wyroku w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 i art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) oraz art. 36 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2019 r., poz. 785), zasądzając od pozwanego na rzecz ubezpieczonej 450 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje 180 zł za postępowanie przed Sądem Okręgowym, 240 zł postępowanie apelacyjne oraz 30 zł tytułem zwrotu opłaty od apelacji).

SSA Grażyna Czyżak SSA Daria Stanek SSO del. Monika Popielińska